

Prizprave o razmerah v pre-mogovni industriji "odložene"

Delovski tajnik bral levite podjetnikom. — Oboji — podjetniki in zastopniki — niso pripravili nacionalizacijske industrije.

Washington, D. C. — Tridnevno zborovanje, katerega se je udeležila majhna skupina pre-mogovniških podjetnikov in zastopnikov rudarjev v prostorih delavskega tajnika Davisa, se končalo brez uspeha. O tem zborovanju pravijo, da je bilo "preloženo," toda delovski tajnik je namignil, kako se običajno gleda razmer v tej industriji. Rekel je, če katera industrija potrebuje "carja," da prinese red v ta kaos, tedaj ga potrebuje premogovna industrija.

Nihče na konferenci ni sugeri-ral, da se naj produkcija in distribucija nacionalizirata. Zastopniki rudarjev so nasprotniki nacionalizacije premogovne industrije, in tako so tudi podjet-niki. Rudarska organizacija ima v svojem predgovoru, da je cilj organizacije, da se industrija nacionalizira. A zdaj se, da so zastopniki rudarjev pozabili na to dejstvo. To se je zgodilo, ker so oboji — zastopniki rudarjev in premogovniški podjetniki v go-spodarstvu nazadnjaki in prija-telji starega šlendrižana v go-spodarstvu. Prijatelji so stare-ga sistema, mesto da bi za-go-varjali nacionalizacijo premo-govnikov z demokratično upra-vo, pri kateri sodelujejo delavci.

Po končani konferenci je del-delavski tajnik Davis, da je položaj v premogovni industriji tak, da se mora javnost bolj as-imirati zanj, kajti konferenca je pokazala, da zvezna oblast ne more pripraviti reda vanjo. De-lo je tako veliko, da ga ena sku-pina premogovnikov ne more opraviti.

Temu je dodal, da je stvar podjetnikov, koliko potrošijo pre-več v divji medsebojni kon-kurenci za razvoj premogovne industrije. Ampak te izgube se dotikajo tudi prosperite cele de-le, zato postaja to vprašanje narodno. Kaos v premogovni industriji vpliva vedno bolj na celo deželo. Ta industrija daje le začasno delo 600.000 rudar-jem. Celotno tamo, kjer se rudar-jem plačuje najvišja meza, so slabo zaposleni in prejemajo najhujši tedenski zaslužek za pre-hranitev samega sebe in svojih družin. Premogovna industrija daje vsako drugo industrijo v de-želi, ker trgu odjemlje tri mi-lijone kupcev.

Ko je Davis obdelal sedanje-fakte v industriji, je rekel, da industrija potrebuje "carja" — razsodnika, in pri tem je ime-noval Charlesa Evansa Hughesa kot moža, ki bi bil kos tej nalo-gi, ker bi vrnil delo razsodišča, kot ga je sugeriiral predsednik Coolidge.

Obdobje rudarske organiza-cije niso komentirali tega pre-dloga. Davisova propozicija je stvarja sliko privatnega mono-pola na polju mehkega premoga pod kontrolo vseh premogovni-ških podjetnikov.

Ta propozicija ima navidezne znake in znamenja nacionali-zirane premogovniške indus-trije, toda nima moči, da odpravi potrat v produkciji premoga, katere bi ne bilo, ako bi bila premogovniška industrija naci-onalizirana. Ta propozicija po-viša ceno premoga in prinaša podjetnikom večji dobiček. To je vzrok, da se rudarska orga-nizacija ne izreče za to propo-zicijo.

Zadušila se s plinom. — Eliza Phillips, stara 77 let, se je zadušila s pli-nom v kuhinji svojega stanova-nja, 731 Montrose ave. Mrtvo starico je našel v tork njena vnukinja.

Nov udarec za Hearsto-ve "mehiške papirje"

Senatni odtok je izvedel, da je Hearstov agent Avila že dol-go prodajal ponarejene doku-mente.

Washington, D. C. — Senatni preiskovalni odtok je v tork ob-novil zaslišanje glede Hearsto-vega "ekspozija," ko je iztaknil novo prič. Preiskava je bila v soboto prekinjena do 27. decem-bra in senator Reed je že odpo-toval iz Washingtona, toda pri-hod nove priče se je zdel osta-lim članom odtoka tako važen, da so sami obnovili zaslihanje. Priča je Robert H. Murray, biv-ši poročevalec "The New York Worlda" v Mexico Cityju.

Murray je povedal senator-jem, da je Miguel Avila priznal pred njim, da je imel opraviti s ponarejenim dokumentom, kljub temu pa je skušal prodati falzi-fikat v zadnjem aprilu Georgu Seldesu, reporterju čikaške "Tri-bune," ki se je takrat nahajal v Mexico Cityju. Dokument je bil prikazan kot nakaznica mehiške-ga finančnega ministra, glaseča se za \$1000, plačljivih nekemu dr. Ernestu Grueningu za pro-pagando v Združenih državah.

Poleg tega je imel Avila pri sebi še dva ponarejena dokumenta in enega je prodal amerišskemu poslanstvu v Mehiki. Dotični dokument je bil "zaupno pismo predsednika Callesa gubernar-jem mehiških držav, v katerem je Calles ostro napadel ameriškega poslanika Sheffielda."

Avila je zaupal Murrayju, da-fabrikator omenjenih dokumen-tov je bil Joseph De Courcy, biv-ši mehiški reporter lista "The New York Times." Murray je nadalje povedal senatorjem, da je bila takrat v Mexico Cityju splošna govorica med poročeval-cii ameriških listov, da je ameri-ški poslanstvo najboljši trg za falzifikate te vrste. Poroče-valcem je bilo znano, da je Avila prodal vse, kar je nesel tja. Bivši poslanik Sheffield, ki je vse-akor zelo lahkoveren, je i-meel vse tiste papirje, katere je kasneje objavil Hearst v svojih listih. Avila je bil velik zaup-nik Sheffielda in enkrat je posla-nik izposloval njegovo oprosti-tev, ko je bil Avila aretiran v Mexico Cityju.

Odtok je po zaslišanju Mur-rayja sklenil, da prihodnjič za-sliši bivšega poslanika Sheffielda, omenjenega De Courcya in druge, katere je imenoval Mur-ray.

200 AVTOMOBILISTOV ZAJE-TIH V SNEŽENEM VIHARJU.

Rešilno moštvo na delu, da jih otme iz zametov.

Buffalo, N. Y., 21. dec. — Re-šitev se blizu 200 oseb, avto-mobilistov "turistov, katere je zajel snežen vihar v nedeljo med vasicami Jerusalem Corners in Evans Center, na južnem bregu Erijskega jezera.

Rešilno moštvo se jim bliža s sneženim plugom, da jih otme iz zametov, ki so na nekaterih kra-jih nad 15 čevljev visoki. Moto-risti niso mogli iti ne naprej ne nazaj in so morali pustiti svoje avte v snegu in iskati zavetja drugje.

Banditje ustrelili bančnega uradnika.

St. Louis, Mo., 21. dec. — John W. Hopson, blaginjav Hodia-mont banke, je bil v ponedeljek ustreljen, ko je pet roparjev na-valilo nanj. Ranjen je bil tudi glavni knjigovodja John G. Mc-Cool. Roparji so odnesli nad \$10.000.

Nebraska City, Neb. — Dva roparja sta v ponedeljek zapra-šest bančnih uradnikov v var-nostno shrambo Nebraska Na-tional banke in odnesla \$38.000 v denarju in vladnih zadožni-cih.

BOŽIČNE MEZD-NE REDUKCIJE POVZROČIJO BOJ

Dvajset tisoč tekstilnim delav-cem je bila meza že znana. — Podjetniki provocirajo.

New York, N. Y. — Tekstilni tovarnarji, ki izdelujejo bom-bažne tekstile v Novi Angliji, nadaljujejo a svojo ofenzivo za-znižanje delavske meze. To je že drugič znižanje meze v treh letih za deset odstotkov.

Dvajset tisoč tekstilnim delav-cem je bila meza že drugič znana za deset odstotkov. Zna-čnja trdila, ki je znižala mezo za deset odstotkov, je Amoskeag Manufacturing kompanija. Pri-zadeti so deset tisoč tekstilnih delavcev. Znižanje meze stopi-pi v veljavo dne 24. decembra t. l. Torej je to znižanje božično darilo za tekstilne delavce, me-dtem ko se kompanija priprav-lja, da napravi letne račune in razdeli dividende med delničar-je.

Organizacija United Textile Workers je v Manchesteru leta 1922 vodila devet mesecev traja-jočo stavko. Ta organizacija moge tudi zdaj odgovoriti na podjetniško izzivanje. Thomas F. McMahon, predsednik unije tekstilnih delavcev, izjavlja, da prejema pisma od delavcev, za-pojenih pri Amoskeag kompa-niji, v katerih prosijo za pomoč v tej krizi. Delavci tle v jar-mu kompanijske unije, ki je pred tremi leti odobrila znižan-je meze, zdaj pa zboruje, da tudi sedanje znižanje meze o-dobri.

McMahon izjavlja, da se je znižanje meze podarilo delav-cem kot božično darilo, ne zara-di tega, ker delavci niso zmogli opravljati svojega dela, ampak ker je uprava za nič in v po-djetje vložena preveč kapitala.

O stavki se razgovarjajo delavci v tovarnah Pepperell Man-ufacturing kompaniji, ki ima svoje tovarne v državi Maine in Massachusetts. Nekateri du-hovni so sveda priporočili delav-cem s prižniti, da naj nikar ne stavkajo, ali ker so meze v državi že nize kot v državi Mas-sachusetts in New Hampshire, je med delavci vseeno veliko gi-banje za stavko. Delavci spo-znavajo, da ne morejo prehra-niti sebe in svojih družin z be-sedami, ki prihajajo iz prižniti, na nezadovoljnost nad dušnimi pastirji in tovarnarji.

3.500 delavcev, ki delajo za to tvrdko v Biddefordu, Me., so za-stavkali pred tremi leti. Bili so organizirani v neodvisni uniji American Federation of Textile Operatives. Zdaj imajo ti de-lavci stike z organizacijo teka-tilnih delavcev United Textile Workers. Ti delavci tkajo rju-he.

Strune v tekstilni industriji so napete. To napetost so po-vzročili tovarnarji, ki na eni strani kriče po zaščiti colnini, na drugi pa znižujejo meze svo-jim delavcem.

Bančni uradnik obojen radi talvine.

Chicago. — Delbert Smith, bivši upravljatelj zadožniškega departmanta na Citizens Trust and Savings banki, je bil v ponedeljek obojen na 1 do 10letni zapor, ko je pred sodnikom pri-znal tatvino \$60.000.

Smith je priznal krivdo, poda-ti pa ni hotel vzroka, zakaj je izvršil tatvino. Smith je poro-čen in oče malega otroka.

Otrok umri valed opeklin. — Josephine Kul-kus, stara 7 let, je v tork zju-traj umrla v okrajni bolnici valed opeklin, ki jih je dobila pred nekaj dnevi na svojem do-mu, ko se ji je vnela obleka.

Kitajske eksekucije de-lavcev se nadaljujejo

V Hankovu tudi pada rabeljska sekira. V Kantonu je povpre-čno vsak dan sto umorjenih.

Sangaj, 21. dec. — Barbarake eksekucije delavcev in dijakov, ki so se izcimile iz reakcije na-pram komunističnemu gibanju, se vrše zdaj tudi v Hankovu. Včeraj je bilo tam obglavljenih 15 komunistov, med temi tudi pet deklet s kratkimi lasmi. "Dol s imperialisti!" je vzkliknila ena Kitajka, predno so ji odrezali glavo.

V Kantonu eksekutirajo po-vprečno sto komunističnih delavcev in dijakov dnevno. Med tr-tvami je tudi mnogo takih, ki so le osumljeni komunistične pro-pagande — ampak zdaj je lepa prilika, da se vsakdo iznebi svo-jih osebnih neprijateljev. Koli-kor je do danes ugotovljeno, so v Hankovu eksekutirali sedem Ruov in med temi tudi sovjet-skega podkonsula Haasla. Kon-sul je še v zaporu.

Oboje sovjetskega konsulata v Hankovu in Sangaju se je da-neš odpejalo s parnikom direk-tno v Vladivostok; odšlo je sku-paj 17 družin. Sovjetski uradni-ki so pred odhodom likvidirali vse trgovske in finančne posto-janke v mestih južne Kitajske. To je za kuomintangsko vlado velik udarec, kajti Kitajci so prodali sovjetom samo čaja za 50 milijonov dolarjev letno. Ki-tajski trgovci so še apellirali na vlado, naj ne zatira sovjetskih podjetij.

Kompromis s Filipinci del-Simsona govornice

To pokazuje izjava filipinskih senatorjev pred senatnim od-neskom za teritorije.

Washington, D. C. — Na pre-dvečer odstopovanja voditeljev Filipincev, ki so dospeli v Wash-ington, da protestirajo proti od-jemanju kontrole Filipincev des-finanče na Filipinskem otočju, se je pokazalo, da je prišlo med njimi in Coolidgevo administra-cijo do kompromisa. Filipinska senatorja Manuel Queson in Sergio Osmena, sta prišla pred se-natni odtok za teritorije in sta hvalila Henryja Simsona, ki ga je predsednik Coolidge imel za glavnega Filipinskega otčoj-ja. Priporočila sta, da so novi zakoni nepotrebnosti.

V svojih govorih sta dejala, da Simson zasluži, da se mu da prilika, da vopstavi bolj prija-teljske stike med Združenimi državami in filipinskimi ljud-stvom. Naobratno pa Filipinci zaslužijo priliko, da pokažejo pod obstojnimi postavami, da so pri volji sresti Simsona na pol pota. Omenila nista filipin-ske neodvisnosti.

Odkar je Simson kot preds-ednik zastopnik pred enim letom povzročil, da je nikarjavski ge-neral Moncado, poveljnik arma-de liberalcev, odjenjal, kar mu je grozil, da bo njegova vojska uničena, sta filipinska zastopni-ka povzročila pred senatnim od-neskom iznenadenje, ker sta hvalila Simsona. Zdi se, da Simsonovo poročilo predsedni-ku Coolidge ne soglaša popolno-ma s poročilom generala Leo-nard Wooda. Queson in Osmena menita, da dosežeta s Sim-sonom kompromis.

Predloge, ki so zdaj pred od-neskom in ki bodo najbrž odlo-žene na stran, bi filipinski za-konodajni zbornici odvzelo kon-trolo čez precej dohodkov in iz-datkov.

Tako bodo pa predloge mirno zaspaše spanje pravičnega na-polica v arhivih odsaka.

Katoliški kloster zgorel. — Sublaco, Ark. — Katoliški klo-ster in šola Sublaco Abbey, ki sta bila v rokah benediktincev, sta 20. t. m. zgorela do tal.

BERGERJEV NA-ČRT NACIONALI-ZACIJE ROVOV

Premogovniki na stavkovnem polju naj se zasežejo in ru-darjem naj se plačuje prejšnja meza.

Washington, D. C. — Sociali-stični kongresnik Victor Berger iz Milwaukeeja je predložil kon-gresni zbornici resolucijo, ki po-oblašča predsednika Coolidge, da zaseže premogovnike na stavkovnem polju, rudarjem naj se plačuje meza, ki se je pla-čevala pred izbruhom tega spora. Z drugimi besedami to pomeni, da se naj rudarjem plačuje meza po jacksonvillski pogodbi.

Berger je izjavil, da je pred-ložil to resolucijo kot odgovor na izzivanje vlade, ki so ga po-djetniki storili na ta način, da se niso udeležili apravnih konferen-ce, na katero jih je pozval delav-ski tajnik Davis. Odlagal je nadstost premogovniških po-djetnikov, njih zaničevanje in za-mahovanje milijonov konau-mentov, ki morajo nositi stroške stavk, in njih brezobzirnost, a katero upajo uničiti rudarsko organizacijo in sestrskati delav-ce, da se končno podajo.

Dve oči umri v boju za delo

Petnajst delavcev so odpejali v bolnišnico izpred pisarne ru-dniške družbe za sprejemanje delavcev.

Butte, Mont. — V tem mestu se pred več kot enim desetlet-jem niso delavci tepli za delo, kajti mesto je bilo organizirano strokovno in politično. Kapita-listi so najeli demagoge, provo-katorje, tihošane in podzupni-ke, da so škodovali delavce k med-sebojnemu boju, dokler se delavci niso dali zapeljati in so izvršili to, kar so kapitalisti želeli. Uničili so sami svojo organiza-cijo in zapeljali svojo lastno dvo-rano. Temu je hitro sledil tudi raspad delavske politične orga-nizacije. Delavska organizaci-ja je danes v tem mestu šibka.

Mountain Con rudnik je pre-nehal obratovati še spomladi. Nedavno je kompanija rasgla-vila, da potrebuje pet sto delav-cev.

Za delo je prišlo vprašat dva tisoč pet sto delavcev. Priče, ki so bile navzoče, izjavljajo, da najemajo delavce pri dveh pi-sarnah. Ena pisarna je pri vra-tih, druga je za ograjo. Raz-dalja med obema pisarnama znaka približno sto čevljev. Ko so delavci stali pred vhomom, se je raznesel glas, da bodo delav-ce najemali v notranji pisarni. Znotraj ograje se je zbralo pri-bližno tisoč delavcev. Padom so pričeli najemati delavce, se je pa zopet širila govorica, da bodo delavce najemali v zunanji pisarni. Zdi se nastal dirin-daj. Delavci, ki so bili sunaj ograje, so silili notri, delavci, ki so bili za ograjo, so pa silili ven. Nastalo je suvanje, preri-vanje — strahna gneča. Med o-behama točkoma je pa strm klanec, pri zunanji pisarni pa še jarek. Tukaj so šibkejši popadali in bili pohajeni. Ko se je med brezposelne delavce vrnila zopet razumnost in so spoznali svojo zmoto, sta bila dva tovariša že tako težko poškodovana, da sta umrla, petnajst so jih morali od-pejati v bolnišnico, več kot dvaj-set jih je pa tako poškodovanih, da so v zdravniški oskrbi doma. Ko so odpejali mrtveca in ran-jence, se je izvedelo, da je kom-panija potrebovala le petdeset delavcev. Ta dan bo tukajšnje-mu delavstvu ostal v spominu.

Enake razmere prevladujejo v drugih mestih na skrajnem zapadu. Zima pomeni za tisoče in tisoče delavcev na skrajnem zapadu veliko trpljenje.

Strašna zima uderila Jugoslavije

Dvaintrideset oseb mrtvih valed rekordnega mraza; med temi je 15 rudarjev. 58 mrtvih po vsej Evropi.

Dunaj, 21. dec. — Strašni sne-ženi viharji in nezaščen mraz, kakršnega ne pomnijo še pol sto-letja, je zavladal po vsej cen-tralni Evropi in Balkanu. Udar-jena je tudi Italija. Avstrija in Ogrska so zakopani v zametih in vlaki so prenehali voziti. Do-nava je začela zamrzovati in o-gromne ploče ledu se valijo po reki proti Balkanu.

Iz Belgrada poročajo, da je včeraj in v ponedeljek umrlo 32 oseb valed zime in sametov v Jugoslaviji. Izreden mraz je po-vzročil zasutbo v rudniku v Kr-uševem in devet rudarjev je bilo na mestu mrtvih, šest drugih je pa umrlo v bolnišnici. Na sela-niški progi Geygell-Dumikapu v južni Srbiji je smrtnilo 17 ju-goslovanskih vojakov. V Bara-nji so smrtnili štirje kmetje, na Ogrskem pa pet oseb. Veliko trpljenje ljudstva je po vsej de-želi.

Berlin, 21. dec. — V Nemčiji se ni bilo takega mraza od leta 1799. Vse reke v severni Nemčiji so zamrznile; zamrznila je tudi Rena. Na Poljskem imajo 36 pod ničlo. Zeleniški promet je ustavljen in trpljenje ljudi neskončno. Mnogo oseb je smrtni-lo.

Rim, 21. dec. — V Rimu je zapadel aneg, kar je velika red-kost. Prebivalci silno trpe valed mraza, ki ga niso vajeni in nima-jo počti za gretje. Trg av. Foru je zmrznjen v drnilišče, kar je za otroke novost in velika sa-bava.

London, 21. dec. — Is poročil je razvidno, da je do danes smrtni-lo 58 oseb v raznih krajih Evrope, odkar je v nedeljo vso padla temperatura in skoraj po-vsem kontinentu divjajo snežni viharji. V Angliji je smrtnilo osem oseb. V Londonu je bilo včeraj šest pod ničlo, česar se ni bilo od leta 1896.

Pravo katastrofo je prinesla zima na Balkan. V severni Grčiji so štirje smrtnili, v Varaji na Bolgarakem pa neko dek-le.

Francija se ne smak-ne Italiji z morja

Debata v zbornici je pokazala, da Francija mora imeti promet na Sredozemskem morju.

Pariz, 21. dec. — Včeraj je bi-la v francoski zbornici debata o novem mornaričnem programu. Socialisti so vprašali vlado, za-kaj drži bojno mornarico nepre-nehoma v vodah Sredozemskega morja. Ali vlada morda sluti voj-no z Italijo?

Victor Bremond je odgovoril v imenu vlade, da nevarnost konflikta z Italijo še ni minila in Francija mora držati morje od-prto s svojimi kolonijami v Af-riki. "Francija mora ostati go-spodar Sredozemskega morja tu-di potem, ko dobi novo pogodbo z Mussolinijem," je odgovoril Bremond. Zbornica je nato odo-brila program novih bojnih la-dij.

Hit teroriziral ljudi v Phila-delphiji.

Philadelphia, Pa., 21. dec. — Šest oseb je bilo ranjenih in ti-soči so bežali na vse strani pre-plašeni, ko je v ponedeljek zdi-van bik dirjal med množico ljudi v glavnem delu mesta. Bika je pozneje ustrelili nek policaj.

Novjeto podpisali pakt proti plinam.

Zeneva, 21. dec. — Sovjetska vlada se je pridruživla mednarod-ni pogodbi za likvidacijo strupenih plinov v vojne svrhe.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$6.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov na vas, kar ima stik s katerim:

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago, \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Poslovno je pravilno, da se vam ne ustavi list.

ODŠKODNINSKO ZAVAROVANJE PROTI POŠKODBAM.

Zavarovanje proti poškodbam za delavce še ni uvedeno v vseh državah. Zakonodajci štirih držav mislijo in so prepričani, da je tako zavarovanje v njih državah nepotrebno. Zakonodajci ne delajo v industriji. Ni jim treba. In tako prihajajo do prepričanja, da je zavarovanje delavcev proti poškodbam v industriji nepotrebno. Zakonodajcem se seveda ni treba bati, da jim stroj odtrga roko ali jih poškoduje na drug način, kadar delajo v tovarni. Ne ogroža jih nevarnost, da padejo z odra ali da jim prileti opeka na glavo, kadar delajo v stavbi. Nevarnosti ni zanje nobene, da jih podsuje ali ubije eksplozija, kadar delajo v rudniku. Zanje ni sploh nobene nevarnosti, da ponesrečijo v industriji, kadar opravljajo industrijsko delo. Zakaj? Zato, ker zakonodajci sploh ne delajo kot delavci v industriji. Oni ne grade stavb, ne izdelujejo tovarniškega blaga, ne kopljejo premoga. Oni sploh ne opravljajo nobenega industrijskega dela kot delavci v industriji. Če kdaj delajo v industriji, tedaj delajo iz radovednosti, ker se dolgočasijo, ali kot voditelji ali pa gospodarji industrije. Oni delajo le zakone, kako naj ljudstvo živi, kaj sme in ne sme itd. O delu in nevarnostih, ki v industriji preže na delavce, pa imajo malo ali pa nič pojma.

Da taki zakonodajci prihajajo v zakonodajne zbornice delat postavbe za delavce, so delavci sami krivi. Zakonodajci se namreč ne izvolijo sami v zakonodajne zbornice. Izvoli jih ljudstvo, ki ima volilno pravico. To volilno pravico pa imajo vsi državljani, revni in bogati, tovarnarji in delavci. Delavcev je pa več kot bogatinov in podjetnikov. Večina imajo in izvolili bi lahko katerega izmed svojih tovarišev, da bi v zakonodajni zbornici povedal, kaj delavci hočejo in kakšne morajo biti postavbe, da bodo koristile tudi delavcem. Ampak delavci ne marajo izvoliti svojih tovarišev v zakonodajne zbornice. O nekemu pravijo, da je prevzet, o drugem, da ne ve nič, tretji jim je "prekurnšten," četrti zabiti, itd. Na vsakem svojem tovarišu najdejo nekaj, kar kritizirajo in kar smatrajo, da dela tovariša nesposobnega, da zastopa njih interese v zakonodajnem zboru.

Pride pa človek, ki ni delavec. Mogoče se preživlja s tem, da ljudem prodaja vstopnice za nebesa, katerih bodo deležni šele po smrti? Mogoče je tovarnar, ki trga delavcem mezde in jih sili delati dolge ure? Mogoče je "butlegar," ki delavcem prodaja strup, ki uniči v njih še tisto trohico življenske sile, ki je še ni ubilo enakomerno, duhamorno in naporno delo v industriji? Mogoče je podpornik njih izkoriščevalcev? Kdo ve, kaj je! Vsi delavci vedo, da ni delavec, da tudi ni človek, ki se briga za njih trpljenje. Jezek teče temu človeku gladko. Dela obljube na desno in levo, verjetne in neverjetne. Neki radoveden delavec ga vpraša, če bi si upal sneti luno s neba in jo prinesiti doli na svet, da si jo ljudje ogledajo. Ta človek obljubi, da tudi to stori. Manjšina delavcev pravi, da je to gobezdač, pokorni sluga njih izkoriščevalcev, ki vse obljubi delavcem, ne stori pa ničesar zanje, ko je izvoljen in da jim včasih pokaže še figo, če ga preveč glasno opominjajo na njegove obljube. Večina delavcev pa strmi, da posluša in ne reče nič. Občuduje človeka, ki zna tako gladko govoriti in vsakemu obljubi, da izpolni njegove osebne želje, ki jih nosi v srcu. To je naš mož, se izviže iz prsi večine. Ta bo delal postavbe za nas.

Nihče ga ne vpraša, ako gre vsak dan k maši, če prodaja vstopnice za nebesa po njih smrti in če misli šele v nebesih predlagati in glasovati za postavbe v korist delavcem. Kdo ga bo vprašal? Čemu? Večini je govoril iz srea. Veliko je obljubil, večina pa zna ceniti obljube, akoravno se nikdar ne izpolnijo! To bo naš poslanec, naš zakonodajec, pravi večina. Tako se tudi zgodi.

Tako ostane tudi odškodninsko zavarovanje proti poškodbam pozabljeno tam v kotu, med staro in obrabljeno šaro. Delavci ga ne marajo. Če bi jim bilo kaj zanj, bi izvolili enega izmed svojih tovarišev v zakonodajno zbornico, a izvolili so človeka, ki jim je delal samo obljube, o katerih je bil trdno prepričan, da jih nikdar ne izpolni, ravnojač se po načelu, da ima človek jezik zaradi tega, da z njim prikriva svoje nečedne misli.

VESTI IZ NARODNE

Odgovor "Prizadetemu" v So. Chicago.

So. Chicago, Ill. — Ker "Prizadeti" ne more kritizirati lista "Prosveta", ki piše fakto o razlikah med SNPJ in KSKJ, naj se stisne za oltar sv. Jurija in naj ga moli, da bi mu Bog dal razum in pravo pamet, da bi spregledel kaj dela in komu služi, da se ne bo vtikal v stvari, katere ne spadajo njegovemu poklicu, ki ga kliče: učni narod v mojemu imenu, ne pa v imenu "Prosvete".

Frank Gorenc ne potrebuje nobenega spomenika od strani mene. Za radio, katerega mi očitaj, nisi kupil nobenega tiketa od mene, niti te nisem vprašal, da ga kupiš. Ako v resnici potrebujemo denar za spomenike, bomo lepo prošnjo spisal in jo poslal družstvu Vít. sv. Florijana KSKJ, da nam darujejo \$300 za zgradbo spomenikov; enega Gorencu, enega Vukšiniču in enega pa "Prosveti". To družstvo še ne bo nič pri tem okodovalo, kot se ni za onih \$300 za zgradbo ševnice sv. Jurija, ampak še ponosno bo, ker bi se videlo, zakaj se je dalo tako lepo darilo.

Tudi se lahko drugače napravi biznis. Dali bomo tiskati okrog 100.000 tiketov, pa jih bomo poslali v vsako hišo, katoliško in nekatoliško, in rglji bomo: tukaj imaš za \$10 tiketov pa jih prodaj ali jih sam plačaj, saj so ljudje že tako navajeni, ker jih je naš gospod že naučil. Znati se je treba po franciškansko obnašati, pa gre vse gladko.

Dragi "Prizadeti". Tvoj radio ni nič boljši od mojega, pa mi očitaj, da sem ga pozabil izžrebat. Resnično ti povem, da zdaj imam dva radia, ki sta mojega lastnega izdelka. Tistega, ki mi očitaj, pa nimam, ker je šel na določeno mesto. Ta dva; katere še imam, jih pošljem direktno k tebi, pa jih ti izžrebaš po svoje, ker si tako pošten, da boš vedel, da nisem tak "kruket" kot misliš. Ako bi v resnici bil tako "kruket", saj znam kako se do po znanem reku popravi: "Greh se zaveže v meh, meh poč, greh pa ven akoč".

"Prizadeti" mi pravi, da sem strašno pozabljen in da se v So. Chicago nič ne pozabi. Razumim me, da tudi jaz vem veliko o tebi, ako bi bil takšen možak kakor ti in ti želel slabo kakor ti meni, ti bi lahko povedal zakaj se gre. Ako me na miru ne puščiš, bom ti povedal v nadaljnjih dopisih, ko pridejo na vrsto, da boš vedel s kom imaš opraviti.

"Prizadeti", pisma gl. predsednika in predsednika potratnega odbora KSKJ spadajo meni, ker so bila poslana na moje ime. Rekel si, da bi jaz rajši izgubil sto dolarjev, kakor predsedniški stolec. To je nevarna laž, ki nima para. Da nisem imel besedice spregovoriti, je druga laž. Povem ti, da sem odprl sejo septembra po navadi. Ko je prišla točka čitanje dopisov, je tajnik bral "order" od Grdineta, da ne smem otvoriti seje več, ker sem pisal laž na glavni urad. Povem ti, da nisem laži pisal v noben urad, ampak sem zmiral podpiral resnico in mir med članstvom. To še danes delam in bom delal po mojem najboljšem prepričanju, dokler bom živ. Vprašanje je, zakaj ni tajnik to meni naznanil ob pravem času, ker sem bil pri njemu celo dopoldne istega dne in pomagal nadzornikom pri njih delu. Tajnik ni bil toliko možak, da bi mi povedal: to je Grdinatov "order". Oigava krivda je? O tem bom pozneje poročal v svojih dopisih.

Prizadeti mi očitja predsedniško plačo za osem mesecev \$16.66. Meni se zdi, da mesec september je devet mesecev ne pa osmi. Ako vzame koledar v roko, bo videl da je tako. Ali on ve, da je članstvo volilo mene za predsednika, pa ne on in njegovi tovariši za eno leto, to je 12 mesecev. Plača predsednika je bila takrat \$25 na leto in mene ni članstvo vrglo od predsedniške službe, ampak tvoja "zduha" je bila za to, ker si diktiral družstvu, čeprav nisi bil član. Kaj si svoje prste vtikal in kaj so tebe poslušali? Zakaj si delal propagando, katere ne

spada tebi, da si jo vodil, kakor ti je Gorenc povedal. Prste proč! Ako sem jaz dolgoval družstvu 5 mesecev assessmenta, nisem bil sam; jih je bilo veliko več, kakor sem računal. Družstvo dolguje meni okoli 86c, če bi bilo vse v redu.

Prizadeti, ako je imel član pri meni plačilno knjižico, ker je bil daleč, ni prišel na sejo, ampak sem jaz plačal njegov assessment. To ni povedano, da sem mislil plačati svoj assessment. Razumljivo je, da njegova knjižica nosi njegovo ime pa ne mojega. Dve osebi nosita dve imeni. Zabil si v glavo, da moje ime je Vukšinič, ne pa — ime istega člana. To je razlika.

Dalje mi praviš, da se mi je mudilo domov in da sem se splašil. Vprašam te, koga sem se splašil? Ne misli, da sem toliko plašen kakor ti, ker nisi odgovoren kar pišeš. Ako bi bil odgovoren moč za svoje pisanje v kutarakeh listu, bi gotovo podpisal svoje ime. Vidim, da nimaš toliko moške korajše, da bi podpisal svoje ime in naslov kot sem ga jaz.

Spominjaš se, ko je prišla Gorencova zadeva in si privlekel list "Prosveta" iz žepa in čital Gorencove dopise? Ali nisem jaz vstal in protestiral, da nimamo točk, ki zahtevajo čitanje "Prosvete" in dopise v tebi sovražnem listu, da to je izven pravil KSKJ, ki prepovedujejo vsakemu članu čitanje naprednih listov. Zakaj pa si toliko pozabil pravila, da "Prosveto" kar po žepih nosiš, katero ne smeš čitati. Ker si tako neustrašljiv, zakaj si "Prosveto" potisnil nazaj v žep? Ker si videl, da ne gre po tvoje, kakor si računal, nisi čital članstvu: "Dol s tem; tukaj je seja ne pa čitanje "Prosvete". Preplašila te je "Prosveta", kajne, katero tako strašno ljubiš. Jaz nisem bežal nikamor, ampak sem se naveličal poslušati tvoje hinavščine. Povedano naj ti bo; da še danes ima večina članstva zupanje v mene in bo imela, čeprav nisem več član družstva.

Resnično, da jaz hodim po south chikaški naselbini že 21 let. Jaz sem delal in si kruh služil pravilno s svojim produktivnim delom. Nij pa znano o tebi, da opravljaš produktivno delo. Gotovo sem več daroval kakor ti, ker tvoje srce ni za pomoč navadnemu delavstvu in njihov otrokom, ampak praviš: "Daj, če ne, te bo hudič vzel." Pomislil in izprašaj si vest, če si še dal kdaj en cent v gmotno pomoč revnemu narodu. Rešuje le duše, katere lahko vsak človek oskrbuje zastoj, ker se duše ne oblačijo, pijejo in jedo.

Svoj naslov sem dal v dopisu v "Prosveti" radi tega, ker se ne aramujem mojega imena niti na slova, ker je pravilno, kjer je ime, naj bo še naslov. Vprašam te, kje je tvoje ime in naslov? Ako bi bil ti možak, bi gotovo podpisal še kakšno ime katero ti spada in tudi naslov ti ni zabranjen. Tvoje ime je "Prizadeti". Ne vem, zakaj si prizadet od moje strani? Ako se mišva ne strinja, saj imaš še dovolj drugih brez mene, da jim lahko bruse prodajaš. Prihodnjč zapisal kdo si! Ne brusi svojega jezika, ampak vzemi sveto pismo v roke in se uči, da ne boš šolarček zmiral, da boš vedel, kaj je ljudsko mnenje danes, da narod ne da prevrtenega groša za take gospode, ki se uče propagande v franciškanskih zavodih. Tukaj je Amerika, pa ne stara monarhistična Avstrija.

"Prizadeti", omenil si neke vrste jazbecev, da so spali 3 leta. Tudi ti mogoče pripadaš med speče, ker si me pričel napadati v klerikalnih pratikah. Se nikoli se nisem predznil napadati ljudi po časopisih, in se tudi nisem oglašil, dokler nisi omenil mojega imena. Ako si tako natančen, zakaj si ti spal tako dolgo časa? Zakaj si se prebudil od 3letnega spanja in si se predznil imenovati moje ime, katero se ni bavilo s tvojim biznesom in ti nisem na potu? Zakaj zaganjaš glavo v zid brez potrebe, ker ti veš, da se tistim, ki spe, ne podam pod nobenim pogojem. Ti si začel, jaz bom pa dokončal. Vprašam te, daj v javnost, da bo ljudje videli vzrok tvoj ali moj in gotovo

bodo videli, kje je pravica, pri meni ali pri tebi. — Martin Vukšinič, 9768 Ave. J. So. Chicago, Ill.

Kaj nam je storiti? South View, Pa. — Tukajšnje razmere so skrajno slabe, ker smo že devet mesecev brez dela. Torej skoro ni vredno, da bi tukaj ponavljali vse jeremijade, ki se slišijo pogosto iz teh in drugih krajev.

Dne 13. novembra je prišel na našo društveno sejo neki človek iz Canonsburga. Sedel je pri vratih ter vprašal za besedo. Povedal je, da je bil poslan k nam s malo vsoto denarja, \$20, ki jih je dobil od Republiškanskega združenja, ker so se spominili tudi na naše društvo. Vse je postalo tiho od veselja. Dejal je dalje, da naj si izberemo tri moze, katerim bo izročil denar, da mu dajo za to potrdilo. No, saj naša društvena blagajna potrebuje tudi pomoči, ker je izčrpana in tajnik je poročal, da mu dolgujemo 3 mesece plače za njegovo delo. Dalje je bilo poročilo, da je v blagajni primanjkljaj \$23.

Na fsti seji je bilo sklenjeno, da vsak član in članica plača za mesec december 75 centov naklade. Toda na vse to so lepo pozabili. Eni pridejo na sejo ježiti se, da ni lepo človeka suspendirati, drugi pa, da bi se ne smelo ob nedeljah assessmenta pobirati. Dobe se člani na drugih sejah, ki delajo nezlogo. Tako se godi glede dvorane. Kupite dehnice za dvorano, da bomo imeli vsaj za kaj nemir delati. Dvorana je stara 10 let, pa imamo še sedaj precej dolga na baniki. Težko je plačevati obresti na dolg in davki so veliki, dohodkov pa nič.

Pri društvu se godi isto. Bratje, za mesec februar je naklada nezlogibna, ako od kje ne dobimo pomoči. Večkrat se je že govorilo, da bi se a prošnjo obrnili na gl. urad, da bi dobili potrebne listine. Slišal sem pa tudi moza, ki je rekel, da rajše umrje kot bi prošil. Toda v takem slučaju ni nič slabega prositi, ker krasti je prepovedano in grdo. Zato pa zvesti sinovi in hčere SNPJ, treba se je obrniti na gl. odbor jednote, da do bimo potrebno pomoč.

Zelim vsem rojakom bolj srečno Novo leto! — Martin Urban, predsed. društva št. 265 SNPJ.

Dopis iz Canade.

Blackburn, B. C., Canada. — Mislim, da ni bilo še iz tukajšnje naše naselbine nobenega dopisa v Prosveti. Zato prosim, da mi dovolite malo prostora ter pribižate teh par vrstic. Omeniti moram, da se nas je naselilo v par letih precejšnje število Slovencev v tukajšnje naselbino. Zaposleni smo vsi v tukajšnjem premogorovu. Delalo se je dosedaj s polno paro. Ali sedaj za naprej?

Kakor se sliši, bo kakor običajno v Kanadi v zimskem času odpuščenih časovno več delavcev. Zato ne svetujem nikomur za delom sem hoditi sedaj v tem času. Kljub temu, da nas je peščica, napredujemo vseeno in smo osnovali krajevno društvo ter istega pridružili Slovenski narodni podporni jednoti. Ime smo mu dali "Slozni bratje" št. 624 in šteje 18 članov. K temu he smem prezeiti dejstva, da so nam pripomogli tudi naši bratje Hrvati ter pristopili z nami k tej dobrodelni organizaciji S. N. P. J. Ravno sedaj je razpisana kampanja, ki nudi posebne ugodnosti, da lahko postane vsak član te organizacije. Torej sedaj je lepa prilika kakršne ne bo mogoče nikoli več. In ker se bliža konec te kampanje, apeliram na člani in rojake, posebno v Kanadi, bi bilo želeli, da se čimbolj združimo in pomnožimo ter ojačamo še itak močno organizacijo SNPJ. Moram se vam zahvaliti za lepo darilo, katero sem prejel, avinčin in samopojnik z lepim 14kratnim zlatim okraškom ter enotnim znakom.

Končno želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto rojakom in znancem širom Kanade in Združenih držav. — Joseph Plot, tajnik društva št. 624.

Smrti predsednika dr. št. 495. Ezra, Ill. — Nemila smrt je pobrala rojaka Johna Verhovnika, društvenega predsednika iz naše srede. Pokojni je šel dne 13. decembra zdrav na delo. Nekako ob 9. uri zjutraj se je utrgala plast premoga in kamenje se je vsulo na njega in ga na mestu ubilo. Pogreb se je vršil 17. decembra v Kenoshi, Wis., ker so ga sestre in brat hoteli imeti tam pokopane. Kako se je pogreb vršil, seveda jaz ne vem. Pokojni je bil rojen 22. junija 1886, nekje na Gorenskem. Zapušča enega brata, ki stanuje v Chicagu, eno sestro v Kenoshi, Wis., in eno sestro v Grand Havenu, Mich., ter brata v starem kraju. Naše društvo se prav lepo zahvaluje vsem, ki so darovali vence. Posebno se zahvaluje članom društva št. 313 v West Frankfortu, Ill., ki so ga obiskali in darovali krasni vence. Ravno tako se zahvalimo lokalni U. M. of A., ki so darovali lep venec. Pokojnemu bodi lahka ameriška gruda. Bratu in sestram naše sožalje. — Joe Strukelj.

Kaj bi dobili za en dolar leta 1890

Delavski department je že od l. 1890 začel objavljati redna poročila o cenah potrebščin na drobno. Pregled teh podatkov nam podaja živo sliko o rastoci draginji tekem zadnjih dveh generacij.

Od l. 1890 do 1900 so cene potrebščin ostale v splošnem iste, tekom nadaljnjih 15 let pa so polagoma rasele, posebno po l. 1910. Leta 1915 pa so cene živnilne strogo navzgor in prišle do vrhunca l. 1920. V dveh naslednjih kritičnih letih so padle na isto višino kot leta 1917, na to so zopet šle navzgor, ne da bi pa dosegle prejšnjih višin.

Kakor bajka se nam dozdeva, ko čitamo, kaj si je človek lahko kupoval za en dolar v letu 1890. Z enim dolarjem v svoji mošnji si je gospodinja tedaj mogla kupiti 8.1 funtov najfinjšega govejega mesa ali 9.3 funtov svinjnjih kotletov ali 7.4 funtov kokoši ali 14.7 kvartov mleka ali 3.9 funtov masla. Povprečna cena na drobno za "round steak", za katerega smo l. 1926 plačevali povprečno 35.6 centov, je bila tedaj 12.3 centov. Šlanina, ki se danes prodaja povprečno za 60 centov funt, se je tedaj dobivala za 12.5 centov, gnat za 15.2 centov funt, mleko za 6.8 centov kvart, maslo za 25.5 centov funt, mast za 9.3 centov funt, sveža jajca za 20 centov tucat, moka za 2.9 centov funt, krompir za 1.6 centov funt itd. Edina potrebnost, ki ima skoraj isto ceno, je sladkor: plačevali smo za sladkor 6.9 centov funt l. 1890, 6.1 centov l. 1900, 6 centov l. 1910 in 6.9 centov l. 1926. Samo tekem let 1919 in 1920 so se cene sladkorja več kot podvojile.

Edina tolažilna okolščina v tej sliki je povprečna uporaba živeža za vsakega poedinca. Tako najdemo, da povprečna ameriška družina uporablja na leto 64 funtov mesa za opečenje (steak), 144 funtov drugega mesa, 337 kvartov svežega mleka in 77 funtov evapriranega mleka, 66 funtov masla, 61 tucatov jajc, 531 funtov kruha, 704 funtov krompirja, 66 funtov čebul, 147 funtov sladkorja, 40 funtov kave, 8 funtov čaja, 35 funtov riža, 22 funtov fižola, 11 tucatov banan, 7 tucatov pomeranč itd. Ali v primeri s stari mi dobri časi let 1890 in 1900, je treba malega premoženja za nakup živeža za eno družino.

F. L. I. S.

Vrč hodi toliko časa po vodo, da se ubije.

Iz Clintona, Iowa, poročajo, da je policija prijela rojaka, ki je nastopal pod imenom Jack Stonich, to je imenom bivšega zlatarja, ki se je pred več leti preselil v Kalifornijo in opustil trgovino z zlatino. Vrnil je vsem denar, ki so kaj pri njem naročili, razen enemu, ko mu je mogoče zamanjalo drobita.

O njem govore, da je pobiral naročnino na razne stvari tudi v Garyju, Ind.

OPAZOVANJA

"Božanski vpliv neba". Klerikalni čenar piše v svojem listu, da je "sveti večer" kum (kar nima para), ki napo celo brezverce z božanskim moim vplivom neba, da si tudi izmenjavajo darila in voščila. Ako ne bi bil pisec tako očitje naiven, če bi bil kolkajk holog, bi morda vedel, odkta "unikum". Stara stvar je, da klerikalec meri vse lje po svoji mentaliteti, zato ga vselej polomi, kadarkoli izro sodbu o brezvercih. Brezverci ne jutijo na "sveti večer" božični dan nič drugače kot ostale dni v letu; nimajo namajšega razloga, da bi. — mu?

Brezverci vedo, da je božič praznik veliko starejši kot krščanstvo. Bil je praznik njih paganskih narodov, praznik "solnčnega obrata", davno po Kristom. Ljudstva, ki so ča la solnce kot najvišje božastvo, iz katerega izvira vse življenje (deloma se niso mogli ker življenje naše zemlje in stalih planetov res zavisi solnce), so imela na ta praznik ceremonijalne obrede in darila. Cerkev je ta praznik enostavno pokristjanila in naredila iz naga "rojstni dan" Krista, ok katerega je spleta cel venec gend. Brezverci vedo, da ni teh legendah niti ene iote resnice — saj cerkev sama ne pravega datuma Kristovega rostva. Brezverci dalje vedo, so božične tradicije znešene s paj iz vseh krajev sveta in gajo daleč nazaj v primitiv dobe. Božično drevesce na pmer je ostanek iz časov germanskega paganstva.

Božič se praznuje v Ameri radi businessa. Predvsem radi businessa. V tem oziru je "unikum". Da bodo ta tedaj samo v Chicagu stržili blizu milijonov dolarjev — je uniku v businessu. Zakaj? Zato, ki je tukaj "božanska moč" navde. Ako je ta "božanska mo v vsaki navadi, tedaj je kur nje kresov in pokopavanje sta na Slovenskem tudi "božanskega" izvora. Človek je mhanizem navad. Kadar sreča znanca, mu voščim mehaniki "božer dan", in če ga sreča pred prazniki, mu želim "vse praznike", ne da bi mislil, da kdo že radi tega vse vesel. Je navada, ki nič ne škodi in koristi kot Blažev žegen.

"Božanska moč neba", kateri čuti katoliški pisec, je v njegovi domišljiji in domišljiji tak kot je on. To je čustvovanje Vera je povsem stvar čustev. Čustva so kajpada človeška, n ravna lastnost, ampak ljudj ki imajo poleg zdrevnega srca tudi zdravo glavo, se ne bodo pustili upijanjati od čustev. Ako je emocionalizem tista "božanska moč", ki včasih prešine človeške živce, tedaj je v patriarhični himni, ki dviga stopnecentove na praznik Neodtrasti, ista "božanska moč"; ravno tako je v "Internacionalni", ki razpali srca boljševikov, kada marširajo mimo Lenineve mavzoleja na Rdečem trgu Moskvi!

Če je pisec vsled starih tradicij tako sladko pri srcu, da misli, da ves svet tako čuti, ima to satisfakcijo. Privošljamu to veselje. Ne sme pa misliti, da brezverci smatrajo božične tradicije in legende za kaj misterij in se vprašujejo: Odkod in zakaj? — Ako to misli je vsebina njegove glave vedno unikum kakor "sveti večer".

Remus oproščen.

Cincinnati, O. — George Remus, bivši čikaški odvetnik in milijonarski butlegarski baron, ki je ustrelil svojo drugo ženo, je bil v terek oproščen pred nekajnjim sodiščem. Porota je od glasovala, da je bil Remus hišni blazen, ko je izvršil umor, vendar ni odgovoren zanj. Remus je še pridržan v zaporu, ker morja biti preiskan po psihiatrskih gledi njegovega sedanjega mentalnega stanja; če doženejo, da je naj zdrav na umu, bo izpuščen. Sodna obravnava je trajala pet tednov in Remus je bil s svojo zagovorniki, ki se je vsa čas zagovarjal mojstrsko.

Vesti iz Jugoslavije

BO Z IZENAČENJEM DAVKOV V JUGOSLAVIJI.

(Izvirno.)

Ljubljana 4. decembra.

Kakor težka mora leži nad davkoplačevalcem tako zvanih davkov v Jugoslaviji. V davčnem pogledu je Jugoslavija enotna. To pa vseh davkov, ki so na njej, ni enotno. V davčnem pogledu je Jugoslavija enotna. To pa vseh davkov, ki so na njej, ni enotno. V davčnem pogledu je Jugoslavija enotna. To pa vseh davkov, ki so na njej, ni enotno.

nih podjetnikov, ne sme skoraj niti vprašati, če hočejo plačati predpisane davke, ki so sorazmerno seveda strašno nizki od onih davkov, ki jih plačujejo delavci, obrtniki ali kmeti. Takrat so klerikali rekli, da so jim ta člen "utihotali". Sedaj pa, ko so klerikali izglasovali podaljšek tega člena v novem finančnem zakonu, se njihova interesnost za davstvo zopet jasno dokumentira. Klerikali so pač klerikali in davstvo od njih ne more nikdar pričakovati, da mu bi izpolnili njihove težnje in stremiljenju. Klerikali so zastopniki kapitala in ne delavskih interesov!

Nemiri v Macedoniji.

Skopje, 3. decembra.

Od kar so se ujedinili Srbi, Hrvati in Slovenci v eno državo južnih Slovanov, v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, so venomer vrše komitski boji v južni Srbiji. Ni še bilo leta, da celo ni še bilo meseca po letu 1918, da bi ne slišali o tem ali onem vpadu komitskih čet na jugoslovansko ozemlje.

Vpadu komitskih čet na jugoslovansko, bolgarsko, ali na grško ozemlje so v neposredni zvezi s tako zvanim macedonskim vprašanjem. To vprašanje daje razmeram na Balkanu jako važen pomen, kajti od rešitve tega vprašanja odvisi tudi mir na Balkanu in v vseh balkanskih državah.

Nemiri v Macedoniji, to je dežela, ki se razprostira po najjužnejši Jugoslaviji, zapadno južni Bolgariji in severni Grčiji do Soluna ter skrajno vzhodni Albaniji, pa ne obstojajo samo v vpadih nacionalno revolucionarnih komitskih čet na to ali ono ozemlje, ti nemiri obstojajo tudi v atentatih na različne visoke in odgovorne osebe, v atentatih na vlake i. dr.

Macedonsko vprašanje je jako težko vprašanje in baš za to dela zelo velike preglavice vsem balkanskim državam. Macedonci, to so prebivalci "Macedonije", kakor smo zgoraj omenili, ali take Macedonci danes ni, ker je razdeljena na toliko držav, se smatrajo, da so čisto poseben narod, ki je bistveno različen od srbskega ali bolgarskega ali grškega naroda. Macedonci so sovražni napram Srbom, so sovražni tudi proti Bolgarom, Albancem in drugim, o katerih mislijo, da so jim vzeli narodno svobodo in jim porazdelili po Jugoslaviji, Bolgariji, Grčiji in celo Albaniji. In Macedonci zahtevajo za se popolnoma svobodno in neodvisno macedonsko državo, ki bi se naj razprostirala povsod tam, kjer prebivajo južni Slovani, ki se oficijelno prištevajo k macedonskemu narodu. Njihov boj je torej nacionalno-revolucionaren boj.

S tem macedonskim vprašanjem se bavijo tudi inozemske velesile, posebno Italija. Jasno je, da Italija tu ne igra vloge zaščitnika macedonskega naroda, temveč, njej gre predvsem za to, da s tem vprašanjem izkoristi svoje namene, ki jih ima na Balkanu. In kdor je natančneje zasledoval nacionalno gibanje Macedoncev, pa to v Jugoslaviji, ali Bolgariji, je moral spoznati, da je pri vsakem vpadu ali pri vsaki revolucionarni akciji Macedoncev, imela svoje namene, ki jih ima na Balkanu. In kdor je natančneje zasledoval nacionalno gibanje Macedoncev, pa to v Jugoslaviji, ali Bolgariji, je moral spoznati, da je pri vsakem vpadu ali pri vsaki revolucionarni akciji Macedoncev, imela svoje namene, ki jih ima na Balkanu.

Isto se javlja tudi med Jugoslavijo in Albanijo. Kakor ima Italija namene v Bolgariji, tako ima prav take namene tudi v Albaniji, ki je njena vazalka. Vedno in povsod se čuje o vpadih komitskih band preko južnih jugoslovanskih meja in o pokolju jugoslovanskih vasi in prebivalstva, in vse zopet izvira iz imperialističnega stremiljenju Italije.

Tako je macedonsko vprašanje postalo eno izmed najakutnejših problemov sodobnega Balkana. Rešitev tega vprašanja ne pomeni samo miru na Balkanu in med balkanskimi narodi in državami, rešitev tega vprašanja pomenja tudi znatno izpremembo na Balkanu tudi v teritorialnem oziru.

Tega se prav dobro zavedajo državniiki Jugoslavije, Bolgarije in Grčije. Ali v svojem stremiljenju, kajti vsaka njihova vlada podpira komite, ker bi se Macedonci izrekli ali za to ali za ono državo, je vsaka vlada tudi dosti naivna, če misli, da se bo to vprašanje rešilo tako lepim potom. Gotovo je, da se bo izpremembo jugoslovanske zunanje politike marsikaj izpremenilo tudi v južni Srbiji, ali verjetno je tudi, da bo Italija preko Albanije še bolj povečala svojo aktivnost na Balkanu, kar bi seveda pomenilo zopet poostreitev nacionalnih naspotij in kar bi povečalo vojno nevarnost.

Ako Italija ne bo mogla prodreti z drugo fronto proti Jugoslaviji, tedaj smemo biti prepričani, da bo koncentrirala vse svoje sile na Albanijo in od tod na Macedonijo. Macedonsko vprašanje ji bo prišlo prav in njena akcija bo zelo lahka, ako ne bodo znale balkanske države, predvsem Jugoslavija in Bolgarija, najti onih poti, ki so potrebne za uspešno branitev italijanske invazije na Balkanu.

Macedonsko vprašanje pa ne sme biti v nemar Jugoslaviji in ne Bolgariji. Ako se Macedonci upravičeni do svojih zahtev, tedaj je najboljša, da se njihovim zahtevam primerno uredi tudi to vprašanje. Kajti le v tem je rešitev macedonskega in balkanskega vprašanja, in odvisno blagostanje in mir narodov na Balkanu. Če bodo zadovoljni tudi Macedonci, tedaj Italija ne bo imela več prilike rovariti na Balkanu, izrabljati macedonsko vprašanje v svojo korist in tedaj tudi ne bo več mesta za italijansko vojaško invazijo in za njene imperialistične težnje na Balkanu.

Ljubljana ima župana, večine pa ne. Dne 29. novembra se je sešel novi občinski svet ljubljanski. Starostni predsednik dr. Vinko Gregorič je vodil predsedstvo pri volitvi župana in podžupana. Najprej je prečital protest proti okrnitvi ljubljanske vseučilišne in nadalje vzpodbujal SLS in SDS, da v občinskem svetu sodelujeta. Nato je govoril s. dr. Lemež, ki je govoril o državopolitičnih stvareh.

Za župana je bil v ožji volitvi izvoljen SDS dr. Dinko Puc s 23 glasovi, dočim je dr. Vladimir Ravnihar (radikal) dobil 21 glasov. Dr. Jerič (SLS) je po izvolitvi župana podal izjavo, da SLS ne more sodelovati v občinskem svetu, dokler se ne razčisti oči tek glede prodaje Filipovega dvorca.

Ob tej priliki se je oglasil s. St. Likar, ki je izjavil, da je bil oči tek proti dr. Pucu iznešen od take strani, da je treba nanj dati odgovora. V volilni borbi pa je bilo iznešenih še mnogo drugih oči tekov za gerentovanja in komikarjenja na magistratu proti gerentom SDS in sosvetnikom SLS. Tudi ti oči teki potrebujejo razčiščenja in pričakovanja je od novega občinskega sveta, da bo imel dovolj moralne sile v sebi, da te zadeve spravi na čisto. Predlaga, da občinski svet izvoli iz svoje srede preiskovalno komisijo, ki naj te stvari preišče in ugotovi krivice.

Za podžupana je bil nato izvoljen SDS Josip Turk s 23 glasovi, dr. Jerič (SLS) pa je dobil 21 glasov. Socialistična zastopnika v občinskem svetu s. Likar in Miklošič sta oddajala prazne glasovnice ter s tem najbolje karakterizirala stališče stranke do novega občinskega sveta.

Oglasala sta se v zbornici tudi dr. Puc in prof. Jarc. Prvi je zagotavljal, da je čisti in kako srčno želi sodelovanje s SLS, drugi pa je te izjave pobijal, češ, da se SDS ni obrnila na SLS z nobenim takim predlogom. Končno so zastopniki SLS zapustili zborovalnico.

Kako so bo to občinski svet, ki je sestavljen iz dveh glavnih silno si sovražnih polov, obnašal, bomo videli v kratkem.

Bohumil Hauše:

Živalska duševnost

Ali živali mislijo, sklepajo, čustvujejo?

Čutila in živalski pojmi o svetu. Ničesar ni v duši, kar ne bi bilo v čutilih. Naši čuti so nekaka okna, skozi katera zremo v vnanji svet. Prirodopisec je bila vsekdar velika uganka, kako neki se kaže svet raznim živalim; koliko so dojmali, ki jih prinašajo njihova čutila, podobni našim in ali nimajo živali smislov, ki jih niti ljudje ne zaznavamo?

Nobenega dvoma ni, da so živali počutili v marsikaterem pogledu drugačni od naših. Saj so tudi njih čutila drugače ustrojena in se češče nahajajo na drugih mestih. Tako imamo bitje, ki jim je priroda dala oči zadaj, ušesa na nogah in ki poje ob straneh telesa. In četudi temeljito poznamo nešteto živalstvih čutil, vendar vemo kaj malo o tem, na kak način ta bitja zaznavajo vnanji svet.

Dovolj je znano, da vsaka žival in rastlina obstoji iz stanic. Nekatera nižja bitja so celo enostanična. A kakšen čudež vam je taka-le posamezna stanica! Kaj vse mora storiti! Raste, sprejema in presnavlja hrano, izloča neprebavljeno in se deli na nadaljne stanice.

Nekatera enostanična bitja si celo izbirajo hrano, prebavljajo, rastejo in se razmnožujejo, gibajo se, kolikor se jim zljubi. Počutki teh bitij so brez dvoma vrlo nejasni in megleni; zavest bomo v njih zaman iskali. Nam mehko anov — protoplazmo — iz katere obstoji njihovo drobno telesce, vplivajo svetlobni in zvočni valovi, vendar pa prav slabo. Ljudje teh bitij ne vidimo s prostimi očmi.

Pri večjih živalih pa, opažamo v izgradnji telesa čedalje večjo delitev dela, z njo vred pa tudi večjo dojemljivost za vnanji svet in večje duševne sposobnosti. Ako pa so njih čutila drugače ustrojena nego naša, tedaj se jim mora tudi svet videti v drugačni sliki. Težko si n. pr. zamislimo, kakšen svet se neki zrcali v očeh take žuželke, ki ima iz mnogih očesov zložene vidne organe. S polzkusi se je dogajalo, da n. pr. mravljice zapravljajo ultravijoličaste žarke, ki jih človeško oko ne razloči.

Ondi, kjer se nam zdi vse črno ali enobarvno, vidi oko žuželke nemara še razne krasne barve. Podobno je pri zvoku. Nekaterih glasov naše uho ne sliši, ker so prešabi, medtem ko se žuželke z njimi sporazumevajo. Tako vidimo pri teh ali onih žužkah, kako uporabljajo organe, ki je brez dvoma določen za dajanje glasu; toda glasu ne slišimo, četudi se tolikanj trudimo, da bi ga zaznali.

Vedenje žuželk, pa tudi psov, nam pričuje, da obstoje vonji, ki jih naš voh več ne občuti, medtem ko so za te živali izredno važni. Sokol, ki je lakal hrano, je opazil v daljavi 150 m tik nad zemljo poletavajočo žuželko in se je vrgele naravnost na njo, nato pa je jadrno zletel na prejšnjem mestu. Jastrebi, ki s svojimi ostrimi očmi neprestano prežijo na plen, opazi vsako malenkost. Živali uporabljajo svoj pogled, da si najdejo hrano in da se z druge strani zavarujejo pred sovražnikom. O posebnosti njihovega vida pričuje tudi to-le: Pred neko kačo (goz) so postavljeni žabo. Dokler je le-ta mirovala, je kača ni opazila, brž ko pa se je zganila, je planila po njo. Tako je tudi pri nekaterih drugih živalih, ki opazijo predmete samo tedaj, če se gibljejo.

O sluhu lahko domnevamo, da tudi pri živalih, ki imajo razvit organ, vpliva zvok ali glas zgolj dražljivo: počutek je bodisi prijeten, bodisi neprijeten ali pa je žival naspoti njemu ravno dušna. Dobro zaznava glasove, ki jo vabijo ali svara, kar dokazuje, da je sluh zgolj pripomoček za iskanje plena ali za ohranitev pred sovražnikom, vrhu tega pa se z njim živali sporazumevajo med seboj, če nimajo v ta namen popolnejšega organa. Sluh nima tedaj nikjer v živalstvu toli važne vloge kakor pri človeku, kateremu je posredovalec višjega duševnega življenja in pomožni organ pri govoru in s ustrojem roke, ki je

vorjenju; brez njega se ne bi govor nikdar razvil. Sluh je tudi ustvaritelj glasbene umetnosti.

Za spoznavanje vnanjega sveta imajo živali najrazličnejše organe tipa v podobni tipal, lusk, peres itd. Nobeden pa se ne more meriti a pomenu človeške roke, ki je cela poduševljena. Ondi pa, kjer se tipalni organi uporabljajo za oprijemanje, n. pr. roke pri opicah, zaznamujejo se napredek v duševnem razvoju. Nič manj se ne uveljavljata na tem področju oba kemična čuta okus in voh, ki imata v živalskem svetu eno izmed prvih mest. Voh je sploh poglavitni voditelj živali in njen največji "duševni" organ; na višjih duševnih stopnjah pa se njegov pomen vrlo zmanjša, četudi je še tako raznežen.

Prevladovanje posameznega čuta.

Pri živali vedno prevladuje ta čut nad onimi in ostalimi, tako da se govori o očeh, vohalnih in drugih živalih. Naj namo trditelj ilustrira ta-le primer:

V neki ulici je trgovina z živalmi, kakor jih imamo več v velikih mestih. Tu lahko opazite, da se mimogredoča mačka ustavi pred izločnim oknom in are z lesketajočimi se očmi pa v oknu skakljajoče ptičke, ugraba jo, kako bi se jih polastila. Izredno številnih psov, ki gredo mimo okna, se noben ne ozre nanj, čeprav so ondi zajci, goveda, medved, volkovi slabo vidijo. Na ta način si sedaj razlagamo, da se pes in mačka tako različno vedeta pred izločbo živih živali. Živali bodo opazili v oknih človek, mačke, opice, ptičke, roparice itd. Vonj pa ne prodra skozi alpe, zato so psi popolnoma ravnodušni. Ali ni čudno, da severni jelen zavoha človeka že v daljavi 500 m, ali pes že v daljave 1500 m zasledil z vohom stopinje severnega jelena?

Zaradi prevladanja enega izmed čutov se razvije pri živalih neka enostranost, kakaj bolj ko oredotofijo svojo pozornost okoli enega čutila, manj se zanimajo za počutke ostalih čutil. Človekova prednost je v tem, da s harmoničnim razvojem vseh čutov razvija znatno večje zanimanje za vnanji svet, tako pa tudi neprimerno bogatejšo duševno življenje.

Proučevanje čutil — pot k spoznanju živalske duševnosti. Ze stari misleci so trdili, da ni v pameti ničesar, kar ni šlo skozi vrata naših čutil. Človeški razum nima razen čutil še drugih organov za spoznavanje vnanjega sveta, vendar se n. pr. razum ne omejuje. S svojim razvitim razumom je izumil pripomočke, s katerimi je razširil in povečal zmogljivost čutil. Tako je n. pr. človeško oko spoznalo veliko več, odkar sta iznajdena drobnogled in daljnogled. Dokler človek ni imel teh pripomočkov, ni vedel ničesar o oddaljenih zvezdah, o bacilih in drugih nevidnih živih, o stani- cakah itd.

Obilen obseg predstav človekove duše pa še ne dokazuje, da se ne bi bile vse te sposobnosti razvile v teku stoletij in tisočletij. Tudi tega ne, da ne bi našli zarodkov duševnih sposobnosti i pri živalih. Blizje ko so nam živali po ustroju svojih čutil, tem lažje si zamisljamo njihove notranje počutke.

Kakor nam je primerjevalni studij živalskega telesa omogočil večje umevanje človeškega organizma, tako nam uteke proučevanje živalskih čutil razkrija še mnoge ugankе naše duševnosti. Vodilno mesto v prilogi si je pridobil človek po zaslugi dveh prednosti: s svojim govorom in s ustrojem roke, ki je

RAZNO

Največja mesta na svetu. Pred vojno je bilo na vsem svetu dvajset mest, ki so štela nad 1 milijon ljudi: deset v Evropi, pet v Aziji, pet v Ameriki. Danes je milijonskih mest še štiriideset, od teh jih je v Evropi le petnajst, mogočno pa so se milijonska mesta pomnožila v Ameriki, kjer jih je trinajst. Azija jih ima enajst in Avstralija enega.

Prvo mesto na svetu je New York z devetimi milijoni in 350.000 prebivalci. Za njim se vrste London s 7 milijoni in 660.000, Pariz (4.600.000) in Berlin (4.128.000). Največje mesto v Aziji je Osaka na Japonkem s 2 milijona in 115.000 ljudi, v Avstraliji pa Sydney, ki šteje 1 milijon in 50.000 duš.

Gošče — Edisonovi delavci. Edison ima v Floridi krasno posestvo, na katerem ima postavljene najrazličnejše električne in hidravlične stroje za čim najbolj udobno obdelavo posestva. Kadar prihajajo k njemu gošče, jih vodi po posestvu in jim razkaže svoje zanimive izpopolnitve v gospodarstvu. To posestvo je prava razstava.

Nedavno so bili Edisonovi gošče nekoliko začudeni, ko so morali na poti na vrt pasirati nekaj kontrolni aparat (turniket) s vrtečim se bobnom. Boben se je dal vrtele le s težavo in vsak gost je moral napeti vse sile, da ga je zavrtel in tako pasiral aparat. Toda iz spoznavanja do Edisona ni nihče ničesar rekel. Pri povratku v hišo pa je vendar misla gospodična omenila Edisonu, da ne pojmi, čemu se nahaja ta neprijetna in komplicirana naprava pri vhođu na vrt. Edison se je zamejal in pojasnil, da ima naprava svojo zelo koristno nalogo: vsak gost, ki za pasira in obrne kolo, mu zajame 15 litrov vode za rezervuar, iz katerega se dobiva voda za namakanje vrta.

Veščak. Zadnjič, tako poroča "Journal des Debats", je neki kamijon na pariškem bulvaru nenadoma zavril: pred njim se je pojavil avtotaksi, ki se mu je bilo treba izogniti.

Toda tlak je bil spolek in težki vehikel je zdrknil in se z vso silo zaletel v kandelaber ob pločniku. Svetilnik se je zlomil in je s strahovitim truden padel na tla.

Seveda se je v trenutku zgrnila množica ljudi okrog zrušenega kandelabra, kakor je še navada pri aličnih incidentih. In med njimi je bil tudi neki poblašeni dvajsetletni mladenec, ki je hladnokrvno premočil dejanski položaj in strokovnjaško izjavil: "Dobro pogodil!"

Lov na morčica Parkerjeve deklice.

Los Angeles, Cal. — 8000 policistov in civilistov je na lovu za lopovom, ki je ugrabil 12letno Marian Parker in zahteval \$1500 odkupnino od njenega očeta, a ko je prijel denar, je izročil očetku deklico — mrtvo in razsekano na šest kosov. Preiskava je dognala, da je William Edwards Hickman, 27letni bivši študent, morilec. Kolikor je že znano, je Hickman izvršil bastijalni umor iz maščevanja. Bil je uposlen pri isti banki, pri kateri je Parker pomožni denarnikar. Pred nekaj meseci so ga prijeli radi ponarejenega čeka in Parker je bil med onimi, ki so pričali proti njemu.

Vesel božič!

Chicago. — Jos. Gladzinski, star 50 let in brez dela ter arestev za življenje, se je v torku umrtil s plinom v svojem stanovanju, 2120 N. Hoyne ave.

zmogla svobodnih, umetniških gibov.

Duševni pojavi so pri živalih tem manj pomembni, čim globlje gremo po lestvici živalstva k nižjim vrstam. Če gledamo razvoj, delo in boje čebel ali mravelj, se nam zares zdi, kakor da bi zrl prebivalstvo neke drugega planeta; marsikaj nam tudi ostane neumljivo in zagonečno. Vžleč temu pa imajo tudi žuželke našim čutom podobna počutja, le o sluhu vemo še razmeroma malo.

Čuvajte se božičnega Snopca!

Chicago. — Koroner (mrliški ogleda) Oscar Wolff svari Čikane pred strupom, ki se prodaja pod znankami "pristno kanadsko" ali "akotako žganje". Zdal pred prazniki je mesto poplavljeno z raznimi takimi strupili. Koroner opozarja na dejstvo, da je letos že umrlo 340 oseb v Chicagu za alkoholnim zastrupljenjem, od leta 1920 pa preko tisoč oseb.

Rudarjeve dividende za božič.

Marion, Ill. — Sedem rudarjev je bilo 20. t. m. živih pokopanih v premogovniku Stiritzu blizu Johnstona Cityja, kjer se je pripetila eksplozija plina. Reševalno moštvo je šlo takoj na delo. Premogovnik je lastnina Cosgrove Coal Co.

KJE JE

Nick Matko? Prosim, ako kdo ve za njegov pravi naslov, da mi ga pošlje, ako pa on sam čita ta oglas, naj se mi nemudoma zglaši, drugače bo ta mesec črtan iz društva. Jas sem se pisal 5 pism in vaa so prišla nazaj. — John Pullin, tajnik, dr. št. 224, Fayette City, Pa., Box 333.

VROČINA ZAUSTAVI BOLEČINE

Če je človek še tako dobro razpoložen, postane čemer, ko občuti bolečine in zbadanje, kar je nekaj običajnega v sedanjem zimskem času. Ko se prehladi "naseli v hrbet", ko postanejo mišice odvevane, nadobite hitro od pomoči, ako vzamete protisredstvo, ki povzroči boljše cirkulacijo krvi v bolečem delu. Za unete mišice je vročina najboljša sredstvo. V mišice, ki so takoj pod kožo, je treba s pomočjo protisredstva spraviti potrebno gorkoto. Krosenje se izboljša, kajti povzroča ga vročina.

Johnson & Johnson Red Cross ledeni obliži povzročijo v pripravi obliki potrebno sredstvo za dobavo vročine v boleli del. Kakorhitro si prilipeste obliži, občutite gorkoto, zdravilo se pa vasa v boleli del. Živel se pozdravilo, unetje in okorelost ba- je takoj izgineta.

Ker so ti obliži po vseh lekarnah naprodaj, si jih lahko sleherni nabavit kot družinsko zdravilo. —(Adv.)

NAROČNIKI PAZORI!

Znamenje (Nov. 30-27) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napadnega naslova, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družstveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleoro za leto \$7.50, pol leta \$4.75, za člana \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročniki lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. LaSalle Ave.

CHICAGO, ILL.

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrdi v naročniški listi in da bi osem polnih ali štiri celotne naročnine za "Prosveto" in pošlje oboje upravitelju, dobi krasno samostojno pislo poto

in avtomatični svetilnik

s lapin slatki sadik S. N. P. J.

